

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: **Dr. KUN BÉLA** és **Dr. RÉVÉSZ IMRE.** Főmunkatárs: **Dr. SZÁSZ IMRE.**

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Presbíterek dolga.

E lap egyik előző számában egyházi közéletünk ismert veteránja írt cikket ama bizonyos színvonatról, amelyet egyházi gyűléseink elérnek, vagy el nem érnek az alkotó tagok képességei miatt. Fejtegetéseinek veleje az, hogy a községekben a jegyzőt be kell vonni az egyházi életbe és az egyházmegyei közgyűlésre képviselőül inkább a jegyzőt küldeni, mint valami egyszerű földművelőt, aki fel sem meri nyitni a száját.

Nem akarok semmit sem levonni a magyar népért igazán odaadó munkát teljesítő községi jegyzők érdeméből. De azt hiszem, ha nem szakadt volna el olyan régen a falusi élettől, maga a cikk írója is megállapítaná, hogy a községi jegyzőknek az egyházi életben nem elég intenzív foglalkozását nem lehet egyedül a lekipásztörök és a választók rovására írni. Sőt igen sok esetben éppen a községi jegyzők azok, akik bizonyára egyébirányú nagyon nagy elfoglaltságuk miatt — éppen nem kívánatos példát adnak a falu népének az egyház és vallás iránti köteleességek teljesítésében. Ezt a tételmet falusi lekipásztör atyámfiái bizonyára megerősítik.

De hiszen, az érdeemes cikkíró — gondolom — nem is éppen csak a községi jegyzőkért tört lándzsát, hanem az volt a célja, hogy a presbiterium és ezen az úton a magasabb egyházi közületek gyűlései is, lehetőség szerint minél több tanult, szólásra kész és befolyásos embert foglaljanak magukban.

Ez valóban kívánatos is, különösen a mostani viszonyok között, amikor az egyház általában nehéz viszonyok között él, amikor a legtöbb egyházközségnek a szó szoros értelmében küzdeni kell a mindennapi létért és amikor a különben is nagyon nehéz helyzetet még súlyosabbá teszi a közömbösöknek és az egyház ellenségeinek az egyház iránti köteleességek nem teljesítésére biztató demagógiája.

Tudjuk, ma már ott állunk, hogy az egyházközségek nagy része a legelemibb kötelezettségei teljesítésére sem rendelkezik pénzzel. Felülről eddig csak annyi irányítás jött, hogy

ki kell tartani és teljesíteni az egyházzal szemben fennálló kötelezettségeket. Am ez a szép intés sok helyt olyanformán hat, mint Tiborera az apát úr prédikációja. Más példaadás nincs az egyházközségek előtt, mint az államé, amely leszállította a maga tisztviselői javadalmát és felemelte a különböző közszolgáltatásokat. Ezt igyekeznek is követni, de nem elég, mert így sem marad pénz a leszállított fizetések teljesítésére sem. Aztán az esetek nagy részében ott van a kissé kevés körültekintéssel megengedett építkezésből származó adósság terhes kamata, amivel szemben mi hasztalan beszéljük, hogy le kell szállítani, mert a leszállítás nem tőlünk függ. Aztán ott vannak a magasabb alakulatok adminisztrációs költségei, amelyeket az állami közigazgatási segély folytán bizony szintén jól felszöktettünk és amelyeket nem tudunk lejjebb szállítani, inkább egyáltalán nem is fizetünk.

Azzal pedig, ha akármilyen szépen szavalkunk és akármilyen gyönyörű szép elveket hirdetünk, akárhány kitűnően sikerült, vagy sikerülni ígérkező ünnepélyt rendezünk, ebből a rettenetes helyzetből ki nem mentjük az egyházunkat, sőt inkább belesodorjuk.

Tenni kell. Papoknak és presbítereknek összefogva. Különösen a presbítereknek. A papoknak nehezebb a helyzete. A sok üresfejű és üresszívű demagóg órájuk rámondja, hogy csak a papzsák beszél. A presbítereknek az a dicsőségük és büszkeségük, hogy ők ingyen szolgálhatják az Urat. Órájuk a legrosszabb akarat sem mondhatja, hogy a maguk zsebét féltik, amikor az Isten országának pusztulásán keseregnek. A presbíterek dolga tehát felrázni a sok helyt alvófélben lévő, sok helyt már ki is aludt vallásosságot és az egyház iránti áldozatkészéget.

Erre csakugyan alkalmas presbíterek kelhetnek.

Am az alkalmasság kritériumát én nem abban látom, hogy előkelő állásúak és iskolai bizonyítványokkal ellátottak legyenek. Hanem abban, hogy Jézus Krisztus igaz hű vitézei legyenek.

Sajnos, egyáltalán nem vagyunk elég komoly kritikusok a presbiterek kiválogatásában. Itt minálunk lehet presbiter olyan is, aki nem jár templomba, aki úrvacsorával sosem él, akinek erkölcsi élete ellen súlyos panasz lehet, aki az egyháznak morogva fizeti a köteles adót is. Itt megtörténhetik, hogy presbiteri székéből egyenest más vallásba lép valamelyik atyánkfia. Mivelhogy nem azt nézzük a presbiterválasztásnál, hogy ki milyen hű szolgája az Istennek, hanem hogy milyen jó kolomposa az embereknek.

Ezen kell mindenekelőtt gyökeresen változtatni s a presbiteri méltósággal csak olyan egyháztagekat tüntetni ki, akiknek az élete mindenkinek példaadás.

Természetesen, ha ezen az első és mindenek felett való kritériumon kívül egyéb különbségek is mutatkoznak, akkor én is azt mondom, hogy a tanultabb és befolyásosabb embernek kell elsőseget adni.

Mert a jó presbiterek közt is több szolgálatot tehet az, akinek több az ismerete és a világban jártassága.

A rossz presbiterek közt pedig a leggonoszabb mindenesetre az tud lenni, akinek nemcsak szíve, hanem esze sincs.

Rossz és gonosz presbiter... Szomorú, hogy ilyenről még csak szó is lehet. Holott a presbiternek a világ világosságának kellene lenni.

De mink, nemcsak mi, magyar reformátusok, hanem ez az egész mai világ, úgy eltávolodtunk az Isten törvényétől, hogy ma már az is lehető, aminek józan ész szerint abszurdumnak kellene lenni.

Presbiter.

TÁRCA

Révész Bálint levele Dobos Jánoshoz.

E levél nemcsak annyiban becses, hogy egyházunknak egy kimagasló, nagy embere írta egy másik nagy emberünkhöz, hanem tartalmánál fogva is közérdekű, sőt történelmi értékű. Ezért látom jónak azt a személyes vonatkozású végső sorok elhagyásával e helyen közleni. A levél, mely a ceglédi református egyház levéltárában található, a következő:

Debrecen Aug. 17-én 847.

Kedves barátom!

Még mult évi Decemberben kedvesen vett leveledre régen vagyok adós, minek oka nem annyira hanyagság, — bár ettől a' levél írás halogatásában nem egészen vagyok ment, — mint inkább a' rajtam megsokasodott foglalatosságok terhe volt, mellyek tágulását várván, egy terjedelmes levéllel ohajtottalak meglepni. Azonban az idő mult, a' foglalatosságok nem tágultak, s üres időmet a' boldog házassági örömeim emészték fel, s így a' terjedelmes levél

Két helyzetkép elszakított testvéreinkről.

„Anyagi helyzetünk, sajnos, folytonos romlásban van; a legutóbbi hónapok világszerte általános gazdasági katasztrófái egyházkerületünket is a legváltóságosabb helyzetbe juttatták. Pedig gyülekezeteink az 1930. évben rendes és rendkívüli adókban, adományokban, szorgalmi jövedelmekben és alapítványokban még 34,745.854 leivel járultak hozzá egyházunk és intézményei fenntartásához s 13,091.571 leít fordítottak építkezésekre, amely összegből 35 esetben 6,693.401 lei iskolaépítésre jutott. Bár ez a teherviselés az 1928. évnél kb. 4 millió leivel kevesebb, mégis a folyton nyomasztóbb viszonyok között még mindig szép bizonyítéka annak, hogy híveink serege erejéhez képest most is kivette részét a teher hordozásából. De ezzel szemben ott áll az iskolafenntartás óriási gondja és a megrendült lelkesi existenciák biztosítása. Iskolai szükségleteink még 1930—31-ben is kerek számban évi 64 millió leit tettek ki! Ebből az elemi iskolákra 34, a középiskolákra 30 millió esett. Tisztelettel kell megállanunk e teljesítmény nagysága felett, mikor kitűnik, hogy az egyházközségek 21, a kollégiumok 20 millió leit fedeztek a saját megmaradt vagyonukból és adójukból, személyi és dologi iskolaszükségleteikre. Az állam iskolasegélye a két év alatt átlag évi 3 millió lei volt, tehát 20 millió lei maradt fedezetlenül! Bár ezt az összeget egyháztársadalmunk, mint rendkívüli adókat és adományokat, hatalmas erőfeszítéssel igyekezett behozni, ilyen óriási tehernél elkerülhetetlenné vált a hátralékok és hiányok fenn-

írását a' már már elkövetkező szünnapokra halasztván, most rövid leszek levelemben.

Barátom! én egyházilag úgy élek itt, mint számkivetésben, és úgy nincs éghajlatom, mint neked lelketlen Superintendentiátokban; én itt, barátom, még csak nem is beszélgethetek senkivel úgy, mint szeretnék az egy Fésőt kivéve. Midőn az egyház szerelmében sokszor elmélyedve aggódtam, leveled volt legkedvesebb és bizodalmasabb társalkodóm. Nekem legnagyobb boldogságom volna, ha te és ti közelebb volnátok hozzám. A' minap igen édes álmom volt, melly több napokig boldogított, hogy t. i. te meglátogattál 's veled szép dolgokról beszélgettem; bár valósulna ez édes álom! Én a' következő szünnapokban akartalak meglátogatni, de ezen szűk idő nagyon kifogyasztván a' költségből, ez uttal aligha leend belőle valami; 's ha nem lenne, akkor levelemmel kereslek meg bizonyosan.

Kérded, délutáni homiliáid számolhatnának-e előfizetőkre? Nálunk ugyan, nem tudom, mikor megy ki divatból a' kátémagyarázás, mit olly jól jellemeztél, de azért én még is hiszem, hogy lennének sok előfizetők, részint mert

maradása. Így volt ez a mult tanévben. És mi lesz a jelen tanévben? Tanítóink, tanáraink szegényes fizetésének további redukciója, mint elkerülhetetlen szomorú kényszerűség mellett is csak a leghősiesebb erőfeszítések árán tudhatjuk iskoláinkat megtartani. Nem az a célok, hogy elcsüggyesszünk! Kellő szervezetség, általánosabb és arányosabb teherviselés, önmegtagadás és áldozatosság még mindig sokat segíthetnek. De az igazságot nem lehet eltitkolni: sorsdöntő elhatározások előtt állunk iskolaügyünk jövőjét illetően. Számítani ma nagyon nehéz, de imádkozni és szeretni most kell igazán!"

Dr. Makkai Sándor erdélyi püspök jelentéséből.

„A lelkészek anyagi helyzetéről eddig is elég sötét képeket szoktunk festeni. Most már nem is beszélünk róla, mert fogalmunk sincs, miből élnek. Eddig volt különbség gazdag, szessziós bacsikai papok, szegény lukmás baranyai papok és még szegényebb szlavóniai missziói lelkészek között. Voltak zsiros falusi ekklezsiák és ösztövr városi ekklezsiák. Ma minden különbség megszűnt. A lelkészi fizetések egységessé váltak. A hollók táplálják valamennyit.

Meg fog jelenni nemsokára a földjét maga szántó, jószágait maga gondozó, családjával együtt kapáló és arató, sőt napszamba kapáló és részes-arató református falusi pap. Már példa is van rá.

Ez a munka a mi népünk imádsággal és verejtékkal megszentelt munkája, mely a lelkipásztort sem kisebbíti meg, de hogy az ő még szentebb munkájának a lelkek között nem fog előnyére szolgálni, az kétségtelen.

neved már nagyon ismeretes és becsült az írói pályán, részint mert mióta működöm tan-székemben, én is sokszor kikeltem a' káté-magyarázat ellen 's így érlelem a' nemzedéket, sőt azt is ohajtom, hogy bár reggel is használnának lelkészeink illy homiliákat, mellyek minden esetre sikeresebbek a' népre nézve 's így, azt hiszem, addig is használtatnának azok, míg a káté pápasága meg nem szüntetik. Azért hát csak ki a' síkra, de minden esetre meg kell próbálni az előfizetési utat. Egyházi régiségeidet nagy örömmel olvastam a' lapban, 's dolgozandó egyháztörténetedet ohajtva várom és várjuk, különösen *Lugossyval* együtt. Magyar ország homiletica históriájára nézve is rád függeszttem szemeimet; míg pedig e' lenne, szeretném, ha küldendő leveledben e' tekintetben engem is utasítanál, hogy tanítványim számára valamit dolgozhatnám, — kivált ha *Péczei* elődolgozatának nyomába igazítanál.

Én most egy imádságos könyvet készítettem 's több munkáim is vannak készülöben; egy példányt küldök neked, fogadd el tőlem, mint homályos árnyékatát buzgó lelked szellemének. Én e' munkát lelkemben neked aján-

Nem tudjuk, meddig tart ez az állapot s mi van még hátra. Egy azonban bizonyos: a megürült lelkészi állásokat nem szabad addig betölteni, míg a megélhető fizetés biztosítva nincsen. Ha pedig egy gyülekezet azt biztosítani nem képes, a szomszéd egyházakkal társulva tartsanak fenn lelkészi állást. A lelkészi állások száma ez által jelentékenyen csökkenni fog s ezért meg kell fontolnunk, nem volna-e jó néhány évre új theologusok felvételét korlátozni?"

Ágoston Sándor jugoszláviai egyházmegyei esperes jelentéséből.

TÖVISEK ÉS VIRAGOK

Elevenek és holtak. Nagy kavarodás támadt a debreceni halotthamvasztó körül. Még ki sem gyúlt a tűz a krematóriumban, már is magasan lobog a Magyar Kultúra házikonyháján a szenvedély lángja, amit egy-két hasábbal a keresztény gazdasági párt is siet éleszteni. Rég tudjuk, hogy a tűz sok mindenre jó; ez az ismeretünk újabbán azzal bővült, hogy még felekezeti kis pecsenyéket is lehet nála sűtögetni. Pedig Isten, világ tudja, hogy a halotthamvasztás nem felekezeti kérdés, a vallásnak, a hitnek annyi köze sincs hozzá, mint ahhoz, ha valaki tűzvész esetén bennég a házban, háborúban ezerfelé szakad szét gránátrobbanásra, vagy vadállatok harmincadán kerül enyészetre. De hát élni csak kell valamiből a Kultúrának is s ha jobb téma nem akad, ez is jó. Azért tűz, hogy égjen.

A mi mostani háborgatóink és felháboro-

lottam, mint ki az imádság lényegét teljesen felfogtad 's kinek szíved az imádkozás tiszta oltára. Olvasd át üres idődben 's ha csekély részben méltó, ajánld a közönségnek, — ha pedig nem méltó, mondd ki rá az átkot; tévedéseimre figyelmeztetéseidet elvárom, mert kivált tőled szeretek tanulni.

Téged lélekben ölelve vagyok

hű barátod
Révész.

u. i. Ird meg, hogy posta útján mikép lehet Péczelre levelet küldeni?

Mint e levélből látjuk, Dobos és Révész kölcsönösen hatottak egymásra. Dobosnak már 1847-ben kiadni szándékolt homiliái, melyeket Révész e levélben baráti melegséggel sürgetett, a közbejött szabadságharc és absolutismus miatt, sajnos, csak 1862-ben jelenhetett meg. Révésznek itt említett imádságos könyve az ő áhítatos lelkének első terméke a „Vasárnapi, ünnepi és alkalmi imádságok templomi használatra”.

S. Szabó József.

dottjaink nem mindig voltak ezen az elvi állásponton. Elevenükre tapintott a kiváló Vásáry István debreceni polgármester, amikor minden kertelés nélkül, kálvini egyenességgel és magyar szokimondással tett pontot a vita után, szólván ekképpen: Bár nagyon fáj visszaemlékezni arra, de ha már ilyen módon kezelnek bennünket, meg kell mondanom, hogy volt idő, amikor nem kérdezték meg, hogy a hamvasztás költsége kit terheljen.

Diákjóléti akció. Egyházkerületünk egyéb böles intézkedései közt elhatározta, hogy a kollégiumi nagykönyvtár műemlékeiből 42 darabot reprodukál s azokból minden középiskolának 3—3 példányt megküld, aminek ellenében minden középiskolai tanuló 5 éven át 50—50 fillért fizet az egyházkerületi pénztárba. Éppen jókor. A tanítató szülőknek, falusi szegény papoknak ezidőszerint az az egyetlen gondjuk van, hogy félzsebükből kitelvén a lakás, ellátás, ruha, tandíj, könyv stb. potom számlái, hova kellene tenni az érintetlenül maradt másik zseb tartalmát. A számanélküli mellékdíj mellett mi az az 50 fillér?

Igen helyes a dolog, nagy, jó Uraim, első a kultúra, no meg a rézmetszőnek, sokszorosítónak is élni kell, az az 1800 P sem olyan nagy pénz, csak azt a szerény kérdést vetem fel, nem jó volna még 1—2 esztendőre várni, amikor az iskolai kiadások miatt üresen maradó *iskolákat* is fel lehetne venni műemlékként a reprodukciós gyűjteménybe. Minek egy dologból kettőt csinálni?

Sajtóhiba. Író-nyomtató embernek nem kevés bosszúságot, olvasónak nem kevés mulatságot okoz az a sok, kisebb-nagyobb elvétel, amit a betűszedő változatosság okáért ejt a türelmes papíron. Az azonban író is, olvasó is kikökönt házinyugalmából, amibe a sz...i reálgimnázium értesítőjében, mindjárt az első lapon beleütközünk. A szerző a mi feledhetetlen Dócinkról emlékezik s a cikk homlokára mottóul véseti: *Iustus ac tenax propositum vir.* Dehát, mindenkit érhet baleset, még azt is, aki — nem tanulta Horatiust.

Miről jó az új liturgia? Debrecenben legközelebb iktatták be az újonnan választott presbitereket, és pedig az új liturgia szerint, a templomban. Mintha csak a debreceni viszonyokra gondolt volna a szabályrendelet készítője, így legalább a debreceni presbitereknek is *muszály volt* templomba menni. **Figyelő.**

MEGBESZÉLÉS

Adatok a reversális ügyszö.

Amit itt röviden előadok, minden olyan lelkésztestvéremet érdekelni fogja, ki vegyesfelekezeti községben végez pásztori munkát. A dolog historikuma ez:

Heves megyéből ideszármazott Bocsi Lörke János római katolikus vallású férfi eljegyezte

vásárosnaményi gyülekezetem egyik tagját: Fábrián Eszter hajadont. Megnevezett vőlegény arra tekintettel, hogy házasságkötés után egy-két év múlva visszaköltözik szülőföldjére, ahol ismét teljesen római katolikus környezetbe kerül családjával együtt, egyességet kötött menyasszonyával, melyszerint a születendő gyermekek a római katolikus vallást követik. Ez a reversális 1931 november hó 14-én szabályszerűen létrejött. Később azonban Fábrián Eszter református hajadon — hogy miért: az nem tartozik ide — megbánta tettét s vőlegényével való közös megállapodás után, de házasságkötés előtt, ismét megjelentek a vásárosnaményi főszolgabírói hivatalban, ahol korábban kötött egyességük megsemmisítését kérték. Ugyancsak bejelentették a református lelkészi hivatalban is, hogy házasságkötésük megáldását a református egyház szertartása szerint óhajtják.

A vásárosnaményi főszolgabírói hivatal a házasulandó felek második kérését elutasította s így a már kitűzött és december hó 5-én megtörtént házasságkötés idején, az állami anyakönyvben ez a bejegyzés szerepelt, hogy a születendő gyermekek a római katolikus vallást követik. Megnevezettek emiatt nem állottak el a házasságkötéstől, de a jegyzőkönyv aláírása előtt külön-külön a következő megjegyzést tették: „Aláírom, de megjegyzem, hogy a gyermekek vallására nézve nem történt közöttünk semmi megállapodás.” A tanusítvány kiadása után pedig külön bizonylatot kértek az anyakönyvvezetőtől arról a megjegyzésről, amit aláírás alkalmával tettek. A házasságkötés egyházi megáldását pedig én végeztem, annak ellenére, hogy az állami anyakönyvben még mindig a róm. kath. egyház javára történt bejegyzés szerepelt.

Házasságkötés után Bocsi Lörke János és Fábrián Eszter megfélebbezték a főszolgabírói hivatal elutasító határozatát, amit a vármegye alispáni hivatal hatályon kívül helyezett s elrendelte az anyakönyvi bejegyzésnek olyan értelemben való kiigazítását, hogy a gyermekek vallására nézve kötött megállapodás érvénytelen.

Az elmondottakhoz csupán annyit fűzök hozzá, hogy járásunk főszolgabírójára római katolikus, — vármegyénk alispánja pedig evangélikus. És most tanulságul hadd álljon itt két hivatalos okmány másolata, melyek két oldalról világítják meg, illetve magyarázzák ugyanazon törvényt:

I. „A vásárosnaményi járás főszolgabírójától. ad. 3063—1931. ki. szám. *Tárgy:* Bocsi Lörke János és Fábrián Eszter vásárosnaményi lakos házasulandó felek bejelentik, hogy kötendő házasságukból születendő gyermekeik vallására nézve a vásárosnaményi szolgabírói hivatalban 1932. évi november hó 14-én kötött egyességüket visszavonják.

Határozat: E bejelentést nem veszem tudomásul, mert az 1894: XXXII. tc. 1. bekezdése értelmében a létrejött megegyezés később csak

az esetben változtatható meg, ha az egyik fél a másik vallására tér át, ez pedig a jelen esetben nem történt meg. Miről Bocsi Lörke János és Fábán Eszter vásárosnaményi lakosokat és mihez tartás végett a vásárosnaményi állami anyakönyvvezetőt értesítem. Vásárosnamény, 1931. évi december hó 14. *Olvashatatlan aláírás, főszolgabíró.*

II. „Szatmár, Ugocsa és Bereg közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék alispánja. 403—1932. alisp. szám.

Tárgy: Bocsi Lörke János és neje Fábán Eszter vásárosnaményi lakosok felebbezése a vásárosnaményi járás főszolgabírájának 3063—1931. szám alatt kelt azon határozata ellen, melyszerint nevezettek részéről a születendő gyermekek vallására vonatkozó megegyezésnek a házasságkötés előtt történt visszavonása nem vétetett tudomásul.

Véghatározat. A felebbezésnek helyt adok és a vásárosnaményi járás főszolgabírájának 3063—1931. ki. szám alatt kelt határozatát megsemmisítem. Egyben a vásárosnaményi anyakönyvi kerület házassági anyakönyve 1931. évi 22. folyószám alatt bejegyzett Bocsi Lörke János és Fábán Eszter házassági esetének 8. rovatában a születendő gyermekek vallására vonatkozólag aláírás előtt bejegyzett szöveg törlésére a kiigazítási eljárást elrendelem és a vásárosnaményi anyakönyvi kerület anyakönyvvezetőjét utasítom, hogy az említett anyakönyv 1931. évi 22. folyószáma alatt tett bejegyzés 9. rovatába — e határozat jogerőre emelkedése után — a következő szövszerinti szöveget jegyezze fel: „A vőlegény és menyasszony az itt bejegyzett házasságkötést megelőzőleg a születendő gyermekeik vallására nézve a vásárosnaményi járás főszolgabírája előtt kötött megegyezüsket 1931. évi november hó 30-án ugyanezen hatóság előtt visszavonván, — a 8. rovatban aláírás előtt bejegyzett szöveg semmis: törlöm.”

Megokolás: „Az I. fokú anyakönyvi felügyelő hatóság szóbanforgó határozatát az időközben házasságra lépett felek megfelebbezvén, azt felülbírálat alá vettem és a törvény rendelkezéseinek téves alkalmazása miatt semmisítettem meg.

Tévesen alkalmazza a jogszabályt az I. fokú hatóság, amikor kimondja, hogy a megegyezés csak akkor változtatható meg, ha az egyik fél a „másik” vallására tér át. Ez a jogszabály ugyanis helyesen akként szól, hogy a létrejött megegyezés „csakis abban az esetben változtatható meg, ha a különböző vallású felek közül valamelyik a másik *házastárs* vallására tér át”. Világos dolog, hogy az 1894:XXXII. tc. 3. §-ának most idézett szövszerinti szövege a megegyezésnek a már megkötött házasság tartama alatt történő megváltoztatásáról rendelkezik s nem olyan esetről, amikor még a házasság létre sem jött. Kétségtelen ennél fogva az is, hogy az idézett törvény 1. §-ában használt

„egyszersmindenkorra” kifejezés nem jelenti a megegyezés visszavonhatatlanságát a házasságkötés előtt. Ha a törvény a jegyesség tartama alatt is lehetlenné akarta volna tenni a megegyezés visszavonását, akkor a 3. § mintájára ezt is kifejezetten megtiltotta volna.

Miután azonban a törvény ezt kifejezetten nem tiltotta meg, miután továbbá a törvény 3. §-a egyedül csak a „házastársak” vallásváltoztatását jelöli meg a megegyezés megváltoztatására vonatkozólag egyedül alkalmas ténynek, miután végül a lelkiismereti és vallásszabadság elvéből, mint emberi alapjogból kétségtelenül csak az következik, hogy senki több jogtól nem fosztható meg, csupán annyitól, amennyit a törvény kifejezetten megenged, tehát a törvény e kérdésben csupán megszorítólag magyarázható: vitán felül áll, hogy a gyermekek vallására vonatkozó megegyezés a házasság megkötése előtt visszavonható.

A megegyezésnek a jegyesség tartama alatt történő visszavonása már csak az általános jogelvekből következettve is kétségtelenül megtörténhetik. Jogelv ugyanis, hogy bármely akaratnyilatkozat megmásítható ugyanazon formák között, amint létrejött, — mindaddig, míg valamely, a törvényben gyökerező időpont, vagy kritérium be nem áll. Jelen esetben ez a kritérium a házasságkötés ténye és időpontja a házasság tényleges megkötése. Nincs tehát akadály annak, hogy a házasságkötés előtt tett akaratnyilatkozatukat ugyanolyan formában, amint létrejött, a házasság tényleges megkötése előtt visszavonják.

Erről: 1. a vásárosnaményi járás főszolgabíráját; 2. dr. Sípos Géza ügyvédet a felek képviselőiben; 3. Bocsi Lörke János és neje Fábán Eszter felebbezőket s végül 4. az állami anyakönyvi kerület anyakönyvvezetőjét, Vásárosnamény — azzal értesítem, hogy e véghatározatom ellen az érdekeltek a határozat érdemi részét illetően a m. kir. Belügyminiszter úrhoz, a kiigazítási szöveget illetően pedig az illetékes kir. járásbíróhoz a kézbesítéstől számított 15 napon belül nálam előterjeszhető jogorvoslattal élhetnek. Mátészalka, 1932. évi január hó 22-én. *Olvashatatlan aláírás, alispán.*

Egyházlátogatási jegyzőkönyvünkben van egy kérdés, mely így hangzik: „Összehasonlított-e a lelkész a felekezeti és állami anyakönyv adatait?” Egy évtized alatt, hivatalos körutakon, sok jegyzőkönyv fordult meg a kezeim között, de még egyet sem láttam, amelyikben ne az lett volna a felelet, hogy: „igen”. Helyesebbnek tartanám, ha a felesleges szemlélődés helyett egy másik kérdést iktatnánk a látogatóság teendői és kérdései közé, pl. ezt: „Állandóan figyelemmel kíséri-e a lelkész az állami anyakönyvi hivatal hirdetési tábláját s tisztában van-e mindazon törvényes eszközökkel, amelyeket híveink megmentése érdekében igénybe vehet?”

Kelemen Gyula,
református lelképásztor.

KÜLFÖLD

A Jugoszláv királysági Ref. Ker. Egyház, Szuboticán, 1931 november 13-án tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve érkezett ma hozzánk, melynek kimagasló része Ágoston Sándor főesperes évi jelentése. Átfogó képet nyújt a gyülekezetek életéről, lelkipásztorok munkájáról, az államhoz való viszonyokról. Számos hitébresztő konferenciát tartottak; nagy gonddal folyik a vallás- és énektanítás. A konfirmáció ideje a VIII. elemi osztályra tolatott ki. Nagy áldást jelentenek a vasárnapi iskolák, ezek száma négy év alatt megkétszereződött. Szépen virágzik a KIE-munka is. 39 gyermeket befogadó árvaháza van az egyházmegyének. — „Magvető” című lapjuk 1700-ról 2700 példányszámra emelkedett. 1931-ben minden lélekre 9 és fél dinár önkéntes adakozás esik. 30 rendes, 8 helyettes lelkészség s 8 lévitai állás van. Legújabbán az egyházmegye évi 1.444.000 dinár államsegélyt élvez, de ebbe minden beleértendő: kongrua, iskolasegély, adósegély stb. Tavaly nyáron zsinatot tartottak, de meghozott törvényeik még nem nyertek szentesítést. — A jegyzőkönyv végén igen érdekes és tanulságos statisztikát közöl a lelkészek végzett munkájáról. Lássá mindenki: mit dolgoznak a papok? Ilyesmivel élünk is (ha a lelkésztársak vezetnék a Szolgálati Naplót...). Az egyházmegyében 65,751 lélek van. Négy alessprességben, ú. m.: Baranya 10, Bácska 16, Bánát 9, Horvát-Szlavon 20 gyülekezet. — Javukra 61, kárakra 21 reverzális kötetett; áttért 51, kitért 32. Konfirmált 291. U. S.

IRODALOM

Felhívás

Kálvin „Kis Institutiója” új magyar kiadásának tárgyában.

Kerek egy emberöltő telt el azóta, hogy 1903-ban boldogult emlékü Nagy Károly erdélyi püspök fordításában magyar nyelven megjelent Kálvin János főművének első, fiatakkori kiadása, az 1536-i. Ez a kiadvány már régen elfogyott és antikvárice is csak mint ritkaság szerezhető be. Ez annál sajnálatosabb, mert a „nagy institutió” magyar fordítása, amely egyébként a Paróchiális Könyvtár kiadványaként látván napvilágot, amúgy sem forog a könyvkereskedelemben, — nagy terjedelménél fogva nem számíthat nagyobb olvasóközönségre. Pedig a magyar kálvinizmus jelenlegi újraébredésének elsőrangú érdeke volna, hogy az olvasók ezrei számára legyen hozzáférhető Kálvin Jánosnak legalább néhány alapvető írása. Mivel ezt a célt a reformátor főművének nem nagy terjedelmű és harmatos fiatakkori első kiadása szolgálhatná legjobban, kívánatos volna újra forgalomba hozni magyar fordítás-

ban. Nagy Károly fordítása annakidején kiváló teljesítmény volt, de 30 esztendő múltán érdekesnek látszott megkísérelni egy új fordítást. Szükségtelen mondanom, hogy nem érdem ma, részben éppen Nagy Károly vállaira állva, jobb fordítást is adni az övénel. A fordítással elkészültem. Az a kérdés: van-e egyházunkban történelmi forrásai iránt olyan széleskörű érdeklődés, hogy még a mai súlyos viszonyok között is meg lehet jelentetni a fordítását? Azzal a kéréssel fordulok tehát lelkésztársaimhoz, hogy akár erre a felszólításomra levelezőlapon adott válaszon, akár pedig a szétküldendő megrendelő-íveken, segítsenek megalapozni a fordítás kiadását. Egy-egy példány ára 10—15 pengő között fog mozogni. Az ár megállapítására természetesen befolyással lesz a megrendelők száma is. A kellő számú megrendelés esetén a fenti árért talán már kötött példányokat is lehet adni. Különben a kötés még 1—1.50 P többletet fog okozni.

Felszólításom kielégítő sikere esetén a kéziratot ellátom a végső simításokkal, valamelyik kiadóval megegyezve, sajtó alá bocsátom és a könyv legkésőbb szeptemberre megjelenhetik. Különben kénytelen leszek jobb időkre, vagy talán örökre fiókomba zárni és hálásan beérni az élvezettel és nyereséggel, amelyet a fordítás munkája önmagamnak nyújtott. De mivel úgy érzem, hogy egész egyházi életünknek közérdekeről van szó, legyen szabad remélnem, hogy felszólításom kellő visszahangra fog találni és lelkésztársaimnak nagy része maga is rajta lesz, hogy könyvtárában helyet foglaljon ez a mű és hívei között is sok számmal fog olyanokat toborozni, akik református voltukat, reformátoruk főműve iránti érdeklődéssel is meg fogják bizonyítani. A válaszokat: Budapest, VII.; Damjanich u. 58. sz. a. lakásom címére kérem.

Dr. Victor János.

HALOTTAINK

Dr. Stráner Vilmos, az Erzsébet Tudományegyetem evangélikus hittudományi karán a gyakorlati theologia nyilvános rendes tanára febr. 4-én Sopronban, 66 éves korában meghalt. Tudományos képességeiért a debreceni egyetem tiszteletbeli theologiai doktorává avatta.

Özv. Herczeg Jánosné szül. Szathmáry Júlia, debreceni tanítónő február 8-án Debrecenben, 49 éves korában meghalt.

KÜLÖNFÉLÉK

Dókus Ernő egyházker.-i főgondnok, egyetemes konventünk világi elnöke, febr. 5-én töltötte be 80. életévét. Ez alkalomból nagyon sokan keresték fel jókívánataikkal nagynevű vezérünket, aki mindnyájunk példaképe és büszkesége.

Az ORLE titkárai f. hó 9-én Nyíregyházán értekezletet tartottak. A szokásos körkérdések kiválasztása, az ez évi karcagi ORLE napok szellemi és anyagi ügyének előkészítése, a 25 éves jubileumi ünnepségnek megrendezése tárgyában határozott és készített az értekezlet véleményes javaslatokat. A múlt évi zárszámadás maradványából a Kálvineum pénztárába 600 pengőt utalt át.

Soltész Pál szatmári diakónus tudassa címét azonnal Kiss Ferencsel.

Felhívás a lelkészekhez. Az ORLE és az ORJÓ által elhatározott munkás- és agrármisszió folyamatbavétele céljából, szíveskedjenek a lelkészek, egyházközségükben: 1. számbavenni és nyilvántartani a mezőgazdasági, vagy más munkaalkalmakat, munkáskeresletet (földmunkások, aratómunkások, részesek, sommások, kisbérlek stb.); 2. számbavenni és nyilvántartani azokat a híveiket, kik más vidéki munkára vállalkoznak (földmunkások, aratómunkások, részesek, sommások, kisbérlek stb.); 3. kériék fel az ismerős nagyobb birtokosokat, hogy a különböző mezőgazdasági munkákhoz híveiket alkalmazzák; 4. kutassák fel és tartsák nyilván a hatósági munkaalkalmakat, vállalkozásokat, építkezéseket s igyekezzenek híveiket oda elhelyezni; 5. úgy a különböző munkaalkalmakat, mint a munkáskínálatot szíveskedjenek egymásnak tudomására hozni s abbanjárni, hogy a lehetőség határáig híveik kenyérkeresethez jussanak; 6. a központi irányítás érdekében a Jóléti és Gazdasági Társulatnak (Budapest, Kálvin tér 10.) mindenről jelentés küldendő.

Leányegyesületi konferencia. A Magyar Keresztyén Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége Hajdúhadházon f. hó 7-én körzeti konferenciát tartott. A kemény hideg időben öt szomszédos gyülekezet 70 leánya táborozott itt ez alkalommal. A délelőtti istentisztelet után két előadás hangzott el: „Krisztus érettünk“ (dr. Ferenczy Károlytól) és Leányok a Krisztusért“ (dr. Szász Imrétől). Délután Viktor Erzsébet és Rózsa Ibolya központi kiküldöttek folytattak érdekes és tanulságos megbeszéléseket a leányokkal. Este gazdag műsoros előadás volt a városháza nagytermében. Szavalatok és énekszámok gyönyörködtették a szép számban megjelent közönséget. Dr. Jánossy Gyula orvos az okos és ésszerű szegénygondozásról beszélt, Uray Sándor lelkipásztor a befejező áhitatot tartotta. A gondos rendezés és ellátás dícséretes munkáját Molnár Zoltán helybeli lelkipásztor és kedves felesége végezték.

KIE munka az Árpád téren. A Keresztyén Ifjúsági Egyesület Árpád téri csoportja február 14-én 5 órakor bemutatkozó vallásos ünnepélyt rendezett az egyházrész termében. Dr. Tankó Béla egyetemi tanár a KIE munka igazi lényegét és célját tárta a hallgatóság elé.

Harmónium-avatás. A péterfiauccai egyházrészhez tartozó Nyulason február 14-én dél-

előtt 10 órakor avatta fel a harmoniumot Síposs Imre központi lelkész az istentisztelet keretében. A Mácsi Dalkör vallásos éneket adott elő. Este 6 órakor az „Asszonykör“ szeretetvendégséget rendezett gazdag műsorral; Mezey Béla lelkész bibliamagyarázatot tartott.

Jubileumi ünnepély. A nagyváradai középiskolai református tanulók körében, 10 évvel ezelőtt indult meg nagy lendülettel az a belmissziói munka, melynek célja, hogy a kor kívánalmái szerint egy lelkiközösségbe gyűjtse és a legboldogítóbb világnézetre vezesse a jövő társadalom irányítására elhívott művelt tanuló ifjúságot. Ez az ifjúsági „bibliakör“ január 31-én tartotta tízéves jubileumi ünnepélyét. Reggel csoportos bibliatanulmányozás, 10 órakor istentisztelet volt. A díszközgyűlést a leánygimnázium dísztermében tartották. A délutáni előadás után megbeszélés, 6 órakor pedig műsoros vallásos ünnepély volt.

A Pro Christo diákkonferenciája. A Magyar Diákok Pro Christo szövetsége, január 29-től február 2-ig tartotta Budapesten a szokásos téli konferenciáját s ekkor ünnepelte a Diákszövetség 25 éves jubileumát. Kétszáz magyar diák sereglett össze az ország különböző városaiból. A konferencia programjának összefoglaló címe „Új élet küszöbén“ volt. Reggelenként bibliakör, délelőttönként két-két előadás hangzott el. Január 31-én este a Diákszövetség jubileumi ünnepélye volt. Táviratilag üdvözltek Forgács Gyula sárospataki lelkészt, Sulkowski Viktorné hercegnét s a Világszövetséget, mint a mozgalom első úttörőit. Megnyitó után az evangéliumi egyesületek üdvözltek a jubiláló Diákszövetséget. Az ünnepi beszédet dr. Victor János tartotta, majd művészi számok után dr. báró Podmaniczky Pál soproni egyetemi tanár tartott befejező áhitatot. A konferencia előadói voltak: dr. Kapi Béla, dr. Ravasz László, ifj. dr. Szabó Aladár, Szabó Imre, dr. Vass Vince, Pierre Maury, Benkő István, Vargha Tamás, Szőnyi Sándor, dr. Victor János.

A szegedi református Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet február 7-én műsoros szeretetvendégséget tartott, amelyen gróf Klebelsberg Kunó ny. miniszter „A magyarországi református művelődési központok“ címmel tartott felolvasást. A bevezető szavakat Bakó Lászlóné mondotta. A műsort ének- és szavaltszám egészítette ki. A szeretetvendégség Harsányi Pál esperes. imájával és áldásával záródott.

A sárospataki theologiai akadémián február 10-én a második félelvi csendes nap volt. Délelőtt dr. Vasady Béla theologiai igazgató alkalomszerű bibliamagyarázata után, Marton János, az internátus felügyelő professzora az internátus munkájáról és feladatairól tartott előadást. Délután Szabó Zoltán és dr. Mátyás Ernő theologiai tanárok előadásait termékeny megbeszélések követték.

Magyarország aranykorszak mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő ütőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932-508

Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek.

Ligárt M.: Fali olvasótáblák az ABC-hez, a
7 darab lap 3.—
a 7 darab vászonra felhúzza, akasztóval
ellátva 38.—

Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez 3-20
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez 3-60
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok
vezérkönyve, I—IV. o. 9-60
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI. 10-40
Ligárt M.: Számtani vezérkönyv, I—VI. o. 10-40
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI. 5-50
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz . . 2-80

Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: Quint József és Körösi Henrik.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti
fejlődése. Quint József előszavával . . . 3—
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai föld-
rajzi oktatás 4—
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazda-
dasági ismeretek tanítása a III—IV. osztá-
lyban 6-40
Quint—Drozdý: A beszéd- és értelemgyakorla-
tok tanítása az I. osztályban 9-20
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezér-
könyve 4-40
Quint—Drozdý: A beszéd- és értelemgyakor-
latok tanítása a II. osztály számára . . 10—
Berwaldszky—Tscheik: A rajzoktatás vezér-
könyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác 16—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és
értelemgyakorlatokhoz 4—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás
és magyar nyelvtan tanításához . . . 3-60
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természet-
rajz, gazdaságtan és háztartástan tanítá-
sához 2-80
Biró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás
tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt.
együtt, osztályonként, a 1-20
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv
és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református
Egyetemes Konvent kiadványa) 1-20
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanítá-
sának vezérkönyve 4-80
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gaz-
daságtan és háztartástan tanításához,
III—IV. oszt. számára 3—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József út 26.